

M. 10451: 1-4.
 ACC. N:R. _____

Landskap: Skåne - Upptecknat av: N.A. Bringéus
 Härad: Norra Äsbo Adress: box 316, Örkelljunga
 Socken: Örkelljunga Berättat av: H. hemma nsägaren J. Johansson
 Uppteckningsår: 1947 Född år 1871 i Sjöbygget Örkelljunga

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Uppteckningen rör:

Hyltorna	s.1.
Skvatta	s.1.
Gärden	s.1.
Vasshöstnad	s.1.
Fiske	s.2.
Utflyttning	s.2.
Örnakulan	s.2.
Namn på backar	s.2-3.
Sexmän	s.3.
Skjutsskyldighet	s.3.
<i>med oss</i> Tandläkare	s.3.
Järnbruk	s.3.
"Syare"	s.3.
Dans	s.4.
Brytegille	s.4.
Smörränta	s.4.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 10451: /.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den sydligaste gården i Sjöbygget kallades förr för Hyltorna.

Sjöbygget, Ö.Flinka och Ramenekärr utgjorde ett rusthåll. I rusthållet fanns en förman. Förmanskapet gick om på gårdsägarna, och tiden var proportionell till gårdens storlek. --Det skulle vara 1 mantal till ett rusthåll. -Mötena, som hölls i mars och oktober kallades "rusthållsmöte". De hölls på ett ställe, vanligen förmannens. Där förvarades även husarens tillhörigheter, ty här fanns ej torp. Lönen fick han därför i pengar. Tidigare hade där visst varit ett torp i Ö.Flinka. ---Nummerhästen lejde de ut till någon som ville ta emot den.

I bynæ hade de en "skvatta" gemensamt, kallad husbehovskvarn.

Kretaturen släpptes gemensamt före mätningen. -Dessförinnan var här bara rågångar mellan byarna. Men vid mätningen 1842 sattes stengärden mellan ställena. Var och en fick sätta efter jordstorleken. -Gärde lejde de bort till torpare. De fick 25 böre famnen. Men då fick de själv släpa fram stenen.

Vasshöstnad fanns vid Flinka sjö. Var by som grännade intill sjön hade sin höstnad gemensam. "Flinkana" hade dock ingen, utan "Grytåsana" och "Sjöbyggana" hade vars hälften. De hjälptes åt att hösta, dra upp och "brea". På kartorna var upplagt plats till att "brea". -De lade vassen i långa "hässor" och delade efter hemmantal.

Fiske hade man i bäcken som rinner från Flinka Sjön till Pinnån. Bäcken utgjorde även rågång mellan Sjöbygget och Grytåsa. Man fiskade ål. Fiskerätten hade Sjöbygget, men även de ställen i Grytåsa, som gick ner till bäcken. -Om fiskerätten har processats vid härads-tinget, visst år 1921. Efter som Grytåsa-borna inte hade gjort något förbehåll till fiskerätten vid mätningarna var det endast de ställen i denna by, som hade gårdar gränsande intill bäcken som fick rätt att fiska. ---Farfar talade om att de satte ålgarn i bäcken. De satte garnen på olika platser, men eftersom man ansåg dessa vara olika bra bytte de om, så att de hade en plats visa år och bytte därefter.

Utflyttning ägde ej rum vid skiftet här. Dock låg Bror Perssons ställe på den andra sidan vägen förr. - Fädriften var förr gemensam på bygatan, men är nu enskild. Särskilda fädrifter leda från fähuset och genom inägorna till utmarken, gjorda av dubbla stengården.

Örnakulan kallade de en backe vid Flinka sjö. De sade att där varit snapphanar.

Namn på backar hade de förr. Om man skickade en pojke efter kreaturen så skulle han kunna säga var på utmarkerna han hade hittat dem. På vår fälad hade vi olika namn: Lågebacken, Ringlabacken, Killebacken, Sallebacken, Brändebacken, Bögebacken, Lejdabacken, Vanningabacken /bäc-

ken rinner förbi/, Klommestein, Breiesteinar, Steinbrokärred, Bäcka-
krogen, Pugavråen, Torparevången,

Sexmän valdes för att bära upp vissa avgifter. Det var efter rote-
tal. Grytåsa, Sjöbygget, Ö. och V. Flinka och Ekholm och Myren utgjor-
de en rote. -Sexmän förekom i fars tåd.

Skjutsskyldighet hade inte Sjöbygget, ty byn låg mer än $\frac{1}{2}$ mil från
Örkelljunga gästgivaregård, och detta var för långt. --Vid gästgi-
varegården fanns en särskild ~~Kvättspåg~~ "hållkarl", som bådade. Det
var vanligen en pojke. -Men i min tid var här en som tog sig på
skjutsskyldigheten. Johannes Olsson i Flinka var det.

Tandläkare. På torpet vid Sjöbygget bodde en smed som var tandläka-
re. Han hette Sven Knutsson, och var Fritz Johanssons frus morfar.
Många gick till honom.

Järnbruk. I Torparevången vid bäcken till Pinnån, där Sjöbyggarna ha-
de sin gemensamma kvarn skulle ha varit ett järnbruk, där de smäl-
te. *Billeg malen ligger vid bäcken.*

Syare. Min farfar talade om att här var folk som for omkring, som
kallades syare. De grävde under golvet i stuelängan /?/. De hade sto-
ra koppargrytor med sig och kokte i dem jorden, och när den svalnat
blev där som rimfrost -det var salpeter. -Farfar hade gömt en flas-
ka salpeterlut. Den hade han och hällde på sår. Det gjorde ont!

(=skjutare)

ACC. N:R M.10451:4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Dans hade man på "slättingar" om lördags- och söndagskvällarna. Dels var det "Augarpa-slätting" och dels "Esborrhärpa-slätting". Där dansade ungdomen tills dansbanorna kom till. Där var gärna någon från byn som kunde spela fiol eller harmonika. "Sjöbyggarna" gick till både Åkarp och Esborrhärp. --Även i storstugorna, t.ex. hos Ola Bengtsson i Åkarp dansade de / på 1880-talet/.

Brytegilje förekom emellanåt. -Hören bröt man ute på backen. De grävde ett hål i marken och lade stänger över och eldade inunder, så fick de se till så att det inte tog fyr. -Här hade de bara hör till husbehov. -Men i Östra Ljungby hade de bastur och även stora gillan.

Smörränta skulle bönderna i Grytåsa by lämna till prästen i Ö. Ljungby. Hela byn skulle tillsammans lämna en mark, sedan ett pund smör om året. Men de behövde inte lämna det på en gång, utan var och en gick dit med sitt smör när det passade. Många tog smör i näsdukar och de frågade aldrig hurdant smöret var. -- De påstod, att någon präst här i Örkelljunga skulle ha skänkt smöret till prästen i Ö. Ljungby. --Under farfars tid hade där varit process om smöret. Där var en som hette Kristian, som "sket" i att lämna smör, och han kallades därför för "skittakristian". Men Grytåsarna förlorade processen och dömdes sedan att betala 2 pund smör i stället för ett. -Eftersom det inte stod i hemmanspapperna att de skulle betala smör blev det ofta bråk när gårdarna kom i nya händer. Men sedan har fortsatt långt in på 1900-talet.